

ЖІНКА В ПОЛІТИЦІ: СУСПІЛЬНІ СТЕРЕОТИПИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті визначено та проаналізовано поняття фемінізму, гендерна рівність, а також можливості жінок реалізуватись як політичний лідер в Україні.

Ключові слова: фемінізм, жінка в політиці, політика, рівність прав, політичний лідер, гендерна рівність.

Abstract

The article identifies and analyzes the basic concepts of feminism, gender equality, as well as opportunity of women to act as political leaders in Ukraine.

Keywords: feminism, woman in politics, politics, equality of rights, political leader, gender equality.

Вступ

Гендерна рівність та участь жінок в політичному житті є необхідними складовими суспільно-політичного розвитку сучасного українського суспільства з огляду на реалізацію євроінтеграційних процесів. В Україні, як і в інших країнах світу, діє міжнародний стандарт, який засвідчує рівні права чоловіків та жінок щодо участі в усіх аспектах політичного процесу. Але, на жаль, практика свідчить, що жінкам досить часто складніше повною мірою використовувати ці права та побудувати кар'єру, зокрема, політичну.

Дослідженню проблем гендерної рівності, фемінізму, ролі жінки у політиці та ефективності жінки-політика присвячено наукові роботи Бенджаміна Аарона Шапіро, Джордана Бернта Пітерсона, Кендіс Ембер Оуенс, Майкла Дж. Ноулза та багатьох інших аналітиків. Науковці акцентують увагу на аналізі суспільно-політичних проблем, суспільних стереотипів, які штучно розділяють суспільство на верстви, не сприяють демократизації відносин та розвитку держави.

Виходячи з актуальності, метою праці є аналіз фемінізму, гендерної рівності та головних перешкод, які виникають перед жінками на шляху побудови політичної кар'єри, а також пошук шляхів розв'язання цієї проблеми.

Основна частина

Що ж таке фемінізм? Як він проявляється сьогодні у політиці? Фемінізм (від лат. femina – «жінка») – певна низка суспільних, політичних рухів та ідеологій, що об'єднуються спільною метою: досягти соціальної, політичної, культурної, економічної та особистої рівності жінок із чоловіками [3]. Найголовнішою метою фемінізму є усунення сексизму та подолання гендерної нерівності.

Гендерна нерівність – це ситуація, коли жінки та чоловіки не є фактично рівними за правами, можливостями чи навіть уявленнями про них [4]. На даний момент в українському суспільстві жінок менше на керівних посадах, у Верховній Раді та в інших галузях.

Перш за все, існує думка, що нині фемінізм перетворився з боротьби жінок за рівність прав, на боротьбу жінок із чоловіками. А тому багато жінок-феміністок вважають, що вони повністю можуть обійтись, або замінити чоловіків у всіх сферах життя.

Але зрозуміло, що жінка і чоловік ніколи не будуть однаковими і це дуже добре! Права рівні, це так, але чоловік та жінка за способом мислення, фізіологічно, психологічно суттєво різняться. В будь-якому випадку це не означає, що розуміння фемінізму як ідеології та напрямку взагалі зникло. Це означає, що з'явився інший, радикальний фемінізм, тривала життєздатність якого викликає сумніви.

Яка роль жінки в українській політиці була раніше та сьогодні? Що потрібно для розв'язання проблеми представлення малої кількості жінок у вищих ешелонах влади? Адже відомо, що є Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

Варто зазначити, що держави, де кількість, наприклад, жінок-міністрів становить близько чи навіть більше 50%, або де жінка займає найголовнішу правлячу посаду, мають неабиякий розвиток в соціально-політичній сфері, а що найголовніше, - ці країни мають високий сталий економічний розвиток.

Якщо розглянути результати національного опитування щодо рівності між чоловіками та жінками в Україні, то можна побачити, що 65% проти 23% опитаних погоджуються, що чоловіків частіше призначають на урядові посади, ніж жінок [1].

Причиною цього явища являються стереотипи щодо жінок та жінок в політиці. Наприклад, практично 70% чоловіків вважають, що найважливіша роль жінки – це піклування про сім'ю та дім. 51% громадян вважають, що сімейні обов'язки не дають жінкам достатньо часу для того, щоб обіймати посади в уряді. Дослідження громадської думки підтверджують, що майже 90% чоловіків задоволені розподілом обов'язків у власних сім'ях. А от більше 62% з цих чоловіків вважають, що жінки не проти від такого розподілу обов'язків. Через це досі зберігається розподіл сімейних ролей, з яких витікає, що середні витрати жінок на домашню роботу вдвічі більші за середні витрати чоловіків на робочі справи (відповідно у жінок це 28 годин і більше, у чоловіків це 14-16 на тиждень). Отже, таке суспільно ніби спонукає до розподілу ролей та можливостей як для чоловіків, так і для жінок, не дає можливості жінкам визначати власні пріоритети в житті.

Важливо знати, що 77% українців підтверджують, що для них рівність між жінками та чоловіками є важливою складовою. А понад 61% українців прагнуть покращення балансу представників обох статей у політичному житті України. І лише 36% вважають, що в політиці мають домінувати лише чоловіки [2].

Дослідження та реальні політичні процеси демонструють, що чим більшим є ресурс чи політичний вплив, тим менше представлені у владі жінки. За даними Центральної виборчої комісії та Міжнародної фундації виборчих систем, можна побачити, що ж змінилось в гендерному балансі в 2020 році порівняно із 2015 роком і раніше.

Перш за все, в 2011 році, Український Жіночий Фонд (УЖФ) проаналізував ідеї та ймовірність їх здійснення щодо вирішення проблеми гендерної нерівності, збільшення кількості жінок в політичній сфері. Один із стимулів, що може спонукати політичні партії збільшити кількість жінок у своїх лавах і сприяти їхній участі у виборах, звучить так: «Посилення кадрових ресурсів партій: залучення жінок-політиків, які є експертами високого рівня у своїх професійних галузях, сприятиме підвищенню рівня політичної дискусії та залученню ширшого кола фахівців та експертів до розробки та реалізації партійних платформ».

Відповідно у 2019 році вперше було введено обов'язкову гендерну квоту, яка набрала чинності з 1 січня 2020 року! Гендерна квота становить 40% для виборів у громадах із кількістю 10 тисяч виборців і більше. Тобто, під час формування єдиних та територіальних виборчих списків організація партій повинна забезпечувати присутність у кожній п'ятірці чоловіків та жінок (не менше двох кандидатів кожної статі). Тобто, в кожній п'ятірці списків, мають бути три жінки та два чоловіка, або навпаки – дві жінки та три чоловіка.

Завдяки впровадженню гендерної квоти, на виборах 2020 року у виборчих списках до 22 обласних рад – загалом зареєструвалися 43,1% жінок, тоді як у 2015 році до обласних рад – тільки 29,9%. Однак, навіть якщо у виборчих списках присутність жінок на рівні 43%, це не означає, що стільки ж представників буде обрано в кандидати. І на жаль, лише 27,4% жінок було обрано під час виборів 2020 року. Але, як би там не було, це більше, ніж у 2015 році - 12-13% (відповідно 27,4% - 2020 рік, та 14,9% - 2015 рік).

Тому нині лише спільними зусиллями та співпрацею з міжнародними організаціями, громадськими лідерками та представницями різних політичних партій, громадських організацій можна спрямувати політико-реформаторські дії. Важливо залучати чоловіків як односторонців до гендерної рівності. Адже йдеться про розвиток політичної культури і свідомості всіх громадян, що є запорукою демократизації відносин і взаємної підтримки задля впровадження гендерної рівності. Сприяння залученню жінок до участі у політичному житті мінімізує конфлікти, краще розв'язуються соціальні проблеми.

Висновки

Недостатнє представництво жінок у сфері прийняття політичних рішень суперечить цінностям демократичного розвитку та гендерної рівності. Рівноправна участь жінок і чоловіків у політиці не лише засвідчує дотримання принципів демократії, але й забезпечує сталий економічний, політичний, культурний розвиток будь-якої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна судова адміністрація України. Забезпечення гендерної рівності в Україні. URL: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/gender/linbf>
2. Жінки в політиці: гендерний аналіз місцевих виборів. 2020. URL: <https://cvk.gov.ua/novini/zhinki-v-polititsi-genderniy-analiz-mistsevih-viboriv-2020.html>
3. Офіційний сайт Enterprise Surveys. URL: <https://www.enterprisesurveys.org/en/enterprisesurveys>
4. Галустян Ю.М., Герасименко Г.В., Макарова О.В. Гендерна статистика України: сучасний стан, проблеми, напрями вдосконалення. Запоріжжя : Друкарський світ. 192 с.
5. United Nations. Women in Politics: New Data Shows Growth but also Setbacks. URL: <https://turkey.un.org/index.php/en/115804-women-politics-new-data-shows-growth-also-setbacks>

Гіжевський Владислав Віталійович – студент групи СА-18б, факультет комп'ютерних систем і автоматики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, g-mail: vladgiz2000@gmail.com

Денисюк Світлана Георгіївна – доктор політичних наук, професор, професор кафедри суспільно-політичних наук, проректор з науково-педагогічної роботи і соціальних комунікацій, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, g-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Hizhevskiy Vladislav Vitaliyovich – student of the CA-18b, Faculty of Computer Systems and Automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, g-mail: vladgiz2000@gmail.com

Svitlana G. Denysiuk – Doctor of Politician science (Eng.), professor, professor of social and political sciences department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com